

Da multippel sklerose utløste konstitusjonell krise i USA

Michael 2018; 15: Supplement 22, 32–3.

Multippel sklerose (MS) er en sykdom som vekker sterke forestillinger, og som ofte er gjenstand for tabu og fortilse. Også på TV har sykdommen fått mange ansikter og mange betydninger, og har skapt problemer helt til topps i verdens mektigste land.

Kun en gang har en amerikansk president mottatt offentlig reprimande (censure) fra senatet. Det skjedde i 1834, da Andrew Jackson nektet å fornye charteret til nasjonalbanken. Et forsøk på refse Bill Clinton for Lewinsky-affæren mislyktes. I skrivende stund er det usikkert om Donald Trump refses for uttalelsene om «møkkaland». Reaksjonen mot Andrew Jackson ble for øvrig annullert da demokratene fikk flertall. De ønsket å renvaske «Old Hickory», kallenavnet Jackson fikk etter standhaftig krig mot indianere og engelskmenn.

I TV-dramaet «The West Wing» (NBC 1999–2006) ble president Josiah Bartlet kritisert for å ha skjult sin MS-diagnose. «Jed» fikk diagnosen før valget i 1998, men innviet kun sin nærmeste rådgiver Leo. Hans kone som var kirurg behandlet ham i hemmelighet med betainterferon. Dette førte til at hun mistet legelisen.

Serien gir et delvis realistisk om enn optimistisk bilde av MS. Under valgkampen i 2002 får Bartlet forbigående synstap og lammelse i høyre hånd. Et kraftigere angrep under statsbesøk i Kina gir alvorligere lammelser. Sykdommen får Bartlet til å ta opp spørsmålet om eutanasi. For å kontrollere intellektet spiller han regelmessig sjakk med betrodde medarbeidere.

Størst betydning spiller sykdommen i sesong 3, der hemmeligholdet utløser offentlig granskning. Bartlet aksepterer reprimande (censuring) for å dekke over at stabssjefen som er alkoholiker har hatt en sprekk.

The National MS Society i USA likte at MS ikke var en hindring for å nå til topps, og at hemmelighold kom på dagsorden. Serieskaperen Aaron Sorkin hadde imidlertid andre hensikter – han trengte et påskudd til å la presidenten ligge i sengen og se såpeopera på TV.

Alle forestillingene rundt MS har bragt sykdommen til flere TV-dramaer, som «Scorpion» og «Chicago Hope». I danske «Bedrag» skapte Line Kruses glitrende spill et hjerteskjærende bilde av MS, preget av innleggelse, angst og samlivsbrudd – og en nevrolog som innleder et forhold til den syke.

Som National MS Society og «West Wing», likte Den danske scleroseforeningen «Bedrag», om enn av andre årsaker. Dette gjenspeiler kanskje ulikheter i smak på tvers av Atlanteren, men også at MS er en sykdom med mange ansikter som alle er like sanne.

Trygve Holmøy
Nevrologisk avdeling
Akershus universitetssykehus
og
Institutt for klinisk medisin
Universitetet i Oslo
trygve.holmoy@medisin.uio.no